

ZPRÁVY

ČESKÉ SPOLEČNOSTI RUKOPISNÉ

3

Řada: VII

ISSN 1213-9033

Říjen 2009

Obsah

Články

Dana Mentzlová: <i>Rasury a korektury v Rukopise královédvorském</i>	45
Jiří Urban: <i>Vzpomínka na léta šedesátá</i>	57
Radomil Šolc: <i>Ohlédnutí za jubilei aneb trocha filozofie nikoho nezabije</i>	64
Recenze	67
Členské zprávy	68
Drobné zprávy	70

Rasury a korektury v Rukopise královédvorském

DANA MENTZLOVÁ

Rasury a korektury, tedy výmazy a opravy písmen v Rukopise královédvorském se těšily poměrně velké pozornosti v různých obdobích rukopisného sporu. V tomto článku podávám stručný přehled dosavadních zkoumání; v příloze pak podávám přehled korektur a rasur RK.

Nejprve k názvosloví. Některé opravy textu RK byly prováděny perem, jiné nožem nebo podobným škrabacím nástrojem. Po vyškrabání určitých písmen mohla být správná písmena dopsána inkoustem, nebo již nebylo dopisováno nic. V některých případech stačilo vyškrabání (rasura) zcela k opravení chyby (korektuře). Proto není zcela jednoduché oddělit korektury od rasur. Přidržuji se dělení Maškova [1], který za korektury považuje opravy provedené pouze perem, a za rasury opravy provedené nožem a případně ještě inkoustem.

Korektury zmiňuje poprvé roku 1853 Nebeský ve studiích o RK [2], kde píše: „Na několika místech p. Hanka černým inkoustem vybledlé litery opravil.“ V těchto studiích Nebeský podal první podrobnější popis Rukopisu královédvorského. Všimněme si, že hovoří pouze o korekturách, nikoli o rasurách – ty zmiňuje až roku 1862 Vrtátka ve fotografickém vydání RK [3], kde píše „i škrabáno bylo“.

Zmínky Nebeského se „chytil“ roku 1858 anonymní autor fejetonů v Tagesbote aus Böhmen [4]. Korektury využil k přímému napadení pravosti RK: „Jsme přesvědčeni, že žádný bibliotekář se neproviní na rukopise opravdu starém způsobem, kterým se ničí původní stopy pravosti a starobylosti v rukopisu. Myslíme spíše, že jen tam se může tak rezolutně obcerstvovati, kde se ví, že se jen čerstvé obnovuje ...“ Je to ovšem pouze domněnka autora fejetonů, kterou nelze podložit. Co si myslel Hanka, dnes už nezjistíme. Je dost dobře možné, že si neuvědomoval důležitost ponechání rukopisu v původní podobě.

K určitým opravám se přiznal Hanka při soudním řízení 1858. Vypověděl, že společně s Dobrovským opravoval málo čitelná písmena. Výslovně uvedl, že obtáhl v Beneši písmena *-ble-* ve slově *blesk* a v Jahodách slova *če řekne*, protože byla vybledlá.

Podrobnější studii věnoval rasurám Gebauer v roce 1870. Jeho článek Slovo o rasurách v RK [5] obsahuje nejprve výčet korektur a rasur. Gebauer je pak rozděluje do dvou skupin podle jejich účelu: a) měnit formu nesprávnou na správnou, nebo b) měnit formu gramaticky novější na starší. Kromě toho některé opravy označuje jako opravy neúčelné, kde není jasné, co a jak se mělo opravit (*czeruena*). Gebauer dělí opravy také podle toho, zda je provedl písař sám během psaní, zda byly provedeny při prohlídce po napsání (zapomenutá písmena, slovosled), nebo zda byly provedeny pomocí rasur.

Opravy provedené ihned po napsání – například podtečkování určitých slov, nebo vynechaná písmena doplněná nad řádek – provedl dle Gebauera písař sám nebo jiná osoba, která měla k dispozici starý text písní. „Že by někdo bez textu staršího co originalu z pouhé svévole a svéhlavosti byl ony opravy naznačil, nelze mysliti si tomu, kdo pováží a ví, s jakou pietou se ve středověku staré rukopisy chovaly, a že opisovatelé ani hmatavými nesmysly nedávali se pohnouti k tomu, by jenom literou od originalu se odchýlili.“ I rasury dle Gebauera musela provést osoba, která měla v rukou starší text, snad variant.

Opravy na starší tvary považuje Gebauer za dosti obtížné. Prohlašuje, že od počátku 15. století do počátku 19. století nikdo neměl dostatečné vědomosti o staré češtině, jež by stačily k porozumění, neřkuli k opravení textu RK. Opravy nemohl dle Gebauera provést Hanka, protože neznal historické rozdíly jazyka staročeského, ale ani žádný jiný spisovatel z konce 18. a počátku 19. století. Čeština od doby Husovy do 18. století by též nestačila k opravám textu RK.

Století 14. už je bližší ke staré češtině a spisovatelé té doby byli zběhlí ve starších spisech. Gebauer uzavírá, že rasury pocházejí buď od původního opisovatele, anebo nějaké jiné osoby z konce 13., nejvýš ze 14. století, a byly učiněny na základě porovnání s jiným starším textem. Sám Hanka napsal pouze opravu *krahujec zlobný*.

Zanedlouho poté roku 1876 prozkoumal korektury a rasury Mašek [1] a sestavil obsáhlý systematický výpis korektur, rasur a zbylých chyb v RK. Mašek především rozebíral rozmanité podrobnosti jednotlivých písmen. Jako zajímavost zdůrazňuje, že na prouzcích nenašel žádné rasury. Avšak pozdější rasurová komise roku 1881 zkoumala jednu rasuru na prvním proužku (RK 1/24, viz PŘÍLOHA I).

Na žádost M. Hattaly prozkoumala roku 1881 tzv. rasurová komise rasury v Rukopise královédvorském a v musejním zlomku Alexandreidy [6]. Do komise byli jmenováni Hattala, Vrťátko, Gebauer, Emler a jako chemik Vojtěch Šafařík. Závěr komise zněl: „Podepsaní proskoumavše s nejlepším vědomím a svědomím všecka i nejnepatrnější místa, jak škrábaná tak i zvětšelá ... utužili se tím znova u dávném přesvědčení svém o starobylosti písma a inkoustu, osvědčivši se nyní poprvé a skvěle zejména tím, že novější přípisky destilovanou vodou vesměs vymizely, kdežto starobylé litery pod nimi vodě netušeně vzdorovaly a sice místy i beze vsí reagenty chemické.“ Komise dokázala železitý inkoust tinkturou Giobertiho. Komisi se vytyká, že nepřistupovala k výzkumu nepředpojatě, ale utužovala se „u dávném přesvědčení svém“.

Závěr rasurové komise kriticky posoudil Masaryk ve známém antedatovaném dopise z roku 1886 [7]. Dle Masaryka z prozkoumání komise vysvítá jen to, že v RK bylo užito dvojího inkoustu, lepšího a špatnějšího. Masaryk prohlašuje, že starobylost se nesmí vysuzovat z lepšího inkoustu. Masaryk si zřejmě neuvědomil, že rasurová komise mohla také pozorovat, které písmeno leží na kterém.

Dalším příspěvkem k rasurám byl článek Josefa Truhláře v Athenaeu 1886 [8]. Truhlář vycházel z Gebauerova zjištění, že korektury se namnoze děly za tím účelem,

aby napsané jazykové formy mladší proměněny byly ve starší. Takový typ oprav se podle něj ve starých rukopisech nevyskytuje. Dle Truhláře by bylo absurdní připisovat středověkým písařům úmysly, kterými vedeni jsme my při reprodukování starých textů. V článku dále uvádí příklady oprav v rukopise Hradeckém a v Alexandreidě, kde písař měnil starší tvary na novější. Závěr zní, že musíme klást RK do 19. století, dokud někdo neukáže starý rukopis, který by podobnou povahou antikvisujících korektur od jiných se lišil. „Avšak prosím, aby rukopis tento nebyl býval v rukou Hankových,“ protože například v rukopise Knihy Rožmberské z doby okolo roku 1360 se nacházejí hojně antikvisující opravy, které nejspíše pocházejí od Hanky.

Též Flajšhans ve svých Poznámkách [9] vytýkal Rukopisu královédvorskému archaisující opravy, jako *od* → *ot*. Dle Flajšhansu jsou archaisující opravy jenom v těch (i pravých) musejních rukopisech, k nimž měl Hanka přístup. Dle Flajšhansových Poznámek vyskytují se v RK tu a tam hexametry. Verš *pomstu i pahubu voji moji na něj nesú* byl podle Flajšhansu původně hexametr, vyškrobáním *na něj* je pokažen. Hexametr žádá původní znění *i pohaně Neklana kněze*, ale starší gramatický tvar je správný. Verš si dále žádá tvary *Vojmíra, Vlaslava*. K tomu Mareš poznamenává [10], že jestliže Hanka opravoval v RK správné tvary v nesprávné, jestliže tím i kazil metrum veršů, nepodobá se, že by sám byl býval původcem správných tvarů a správného metra. Opravovat mohl spíše opisovač neznalý veršů. I kdyby opravy provedl Hanka, nedokazuje to, že by RK sepsal. Některá údajně vyškrobaná písmena jsou na fotografiích zřetelně vidět, proto Mareš odmítal některé rasury uznat.

Několik rasur se shoduje v tom, že proměňují akusativ na nominativ: *Vojmíra* → *Vojmír*, *Neklana* → *Neklan*, *Vlaslava* → *Vlaslav*. Flajšhans v Poznámkách píše, že tyto rasury vykonal Hanka, aby se tvary jevíly staršími. Mareš k tomu namítá: Poznámky soudí, že tak (Hanka) činil, aby se tvary jevíly staršími; předpokládají, že mu to napadlo teprve, když měl již básně staročesky ve verších složené a na pergamen zapsané. To je trefná úvaha: padělatel by přece mohl napsat text hned napoprvé podle svých představ. Dále Mareš poznamenává, že Hanka neopravil živočišné akusativy *tura, hada*, později Gebauerem napadené. Není tedy vidět, že by právě Hanka pokládal akusativy *Vlaslava, Neklana kněze, tura, hada* za chybu.

Ve Sborníku RKZ – Dnešní stav poznání [11] Kašpar uznal výsledky rasurové komise a zapracoval je do poznámek k paleografickému přepisu RKZ. V jediném případě nerespektoval nález rasurové komise, a to na proužku 1/24 *ny skaza* (viz Příloha II).

K rasurám se vyslovil také Ivanov v knize Tajemství RKZ [12]. Prohlašuje tam bez dalších údajů a bez uvedení pramenů, že existuje jakýsi průměr v počtu rasur ve středověkých textech. „Jestliže množství rasur v RK 3krát až 4krát převyšuje tento průměr ostatních, pak se asi shodneme na tom, že je to zjev neobvyklý“. Srovnajme toto tvrzení s názorem Gebauera: „Rukopis Kralodvorský jest celkem velmi bedlivě a pečlivě, čitelně a zřetelně psán, a čitelné písmo jeho až dosud dobře zachováno. Jenom na několika nemnohých místech staly se jisté proměny buď perem nebo nožem ...“

Nakonec zmiňme, co o rasurách napsal Enders v Jazykovědném rozboru [13]. Enders bohužel neměl zprávu rasurové komise k dispozici a některé nedokončené opravy (*po útre, kludno, ialuvku, k ranemu slunci, kruuoioe, v pdie*) považoval za provedené. Proto na Endersovy údaje k rasurám není bohužel vždy spolehnutí a je nutné dodatečně ověření. Enders rozdělil rasury do pěti skupin: a) opravy snadné, b) opravy plynoucí z písarova úzu a snahy o jednotnost přepisu, c) opravy archaizující, ke zlepšení textu, d) opravy, jimiž byl text spíše zhoršen a svědčí o neporozumění předloze, e) ostatní. K rasurám skupiny c) Enders píše: z toho mohl i zcela neškolený písář opravit *od* na *ot*, které je v RK více než šedesátkrát. Ostatní zlepšení by nebyl provedl ani Hanka. Hlubší je třeba úprava *k čemu* na starší *čemu*. Také singulár *vojska* je původnější, je to adjektivum později substantivizované, takže místo *vojska síla* se říkalo jen *vojska*. Zajímavý poznatek cituje Enders cituje z Lichačeva [14], že „písář nebo redaktor skladby často uměle archaisoval“. Při opravách bývalo užíváno někdy téhož, jindy odlišného inkoustu.

Od výzkumu korektur a rasur dnes již neočekáváme převratné poznatky. Ani Sborník RKZ ani Endersovy Rozbory se jim nevěnují širěji. Jde o jednotlivá písmena, často špatně čitelná, z nichž nelze vyvozovat širší závěry. Písarské omyly se stávaly ve středověku, stávaly se v 19. století a stávají se i dnes. A úvahy o tom, jaký úmysl měl ten, kdo provedl korekturu či rasuru, patří do říše jasnovidectví.

Poznámky

- [1] Mašek I. B.: Popis korektur a rasur v Rukopise kralodvorském. *Listy filologické a paedagogické* 3, 1876, str. 176–201.
- [2] Nebeský V.: Kralodvorský rukopis. *Časopis Českého museum* 26, 1852, sv. 3, str. 127–174; *Časopis Českého museum* 26, 1852, sv. 4, str. 129–168; *Časopis Českého museum* 27, 1853, sv. 1, str. 116–166; *Časopis Českého museum* 27, 1853, sv. 2, str. 335–388.
- [3] Vrtátko A. J.: *Rukopis kralodvorský. Vydání fotografické*. Praha 1862.
- [4] [Zeidler, A.:] Handschriftliche Lügen und palaeographische Wahrheiten. *Tagesbote aus Böhmen* 7, 1858, Nr. 276, 6/10, str. 12; Nr. 285, 15/10, str. 1; Nr. 289, 19/10, str. 2; Nr. 292, 22/10, str. 1; Nr. 299, 29/10, str. 12.
- [5] Gebauer J.: Slovo o rasurách v Rukopise kralodvorském. *Sborník vědecký Musea království Českého* 2, 1870, str. 113–128 a *Národní listy* 10, 1870, č. 62, 4/3, str. 1; č. 63, 5/3, str. 12; č. 66, 8/3, str. 12.
- [6] Zpráva o lučebním prozkoumání rasur musejních zlomků Alexandreidy a Rukopisu kralodvorského. *Časopis Musea království Českého* 55, 1881, str. 137–147.
- [7] Masaryk T. G.: List redaktora Athenaea. *Athenaeum* 3, 1885–1886, č. 5, 15/2, str. 164–168.
- [8] Truhlář J.: Ještě jedno slovo o korekturách RK. *Athenaeum* 3, 1885–1886, č. 7, 15/4, str. 249–252.
- [9] Flajšhans V., Vojtěch V.: *Rukopisy králové-dvorský a zelenohorský*. Praha, Unie 1930.
- [10] Mareš F.: *Pravda o Rukopisech zelenohorském a královédvorském*. Praha 1931.
- [11] Otruba M. (red.): RKZ–Dnešní stav poznání; *Sborník Národního muzea v Praze*, řada C, 13/14, 1968/1969.
- [12] Ivanov M.: *Tajemství RKZ*. Praha, Mladá fronta 1969.
- [13] Enders J.: *Jazykovědný rozbor Rukopisu Královédvorského, Zelenohorského a dalších staročeských textů s nimi spojených*. Praha, Neklan 1993.
- [14] Лихачев, Д. С.: *Текстология. Краткий очерк*. Москва, Наука 1964.

PŘÍLOHA I – Přehled rasur v Rukopisu královédvorském

1. Rasury jimiž byla provedena úplná korektura

RK	nynější text	původní text dle MAŠKA	původní text dle Rasurové komise	poznámky
5/24	<i>spani</i> □	<i>spanie</i>	<i>spanie</i>	ENDERS: opraven nesprávný lokál <i>spanie</i>
5/25	<i>za wrehi</i> □	<i>za wrehi</i> □	–	ENDERS: dříve snad <i>za wrechi</i>
13/2	<i>tezci</i>	<i>tezki</i>	<i>tezki</i>	
13/2	<i>meci</i> □	<i>mecie</i>	<i>mecie</i>	
14/22	<i>nan</i> □□	<i>nanieť</i>	<i>nanieť</i>	
15/1	<i>Voimír</i> □	<i>Voimira</i>	<i>Voimira</i>	<i>naň</i> je starší tvar
15/2	<i>neklan</i> □ <i>knizez</i> □	<i>neklana knieze</i>	<i>neklana knieze</i>	
15/29	<i>kladí</i> □	<i>kladie</i>	<i>kladí</i> □	
16/3	<i>kruuoí</i> □	<i>kruuoie</i>	<i>kruuoí</i> □	
16/8	<i>Vlaslau</i> □	<i>Vlaslaua</i>	<i>Vlaslaua</i>	zeela nemožné, slovo „kladie“ neexistuje –e podle VŘÁTKA, MAŠEK neviděl
16/20	<i>w pdie</i>	<i>v pdie</i>	<i>w pdie</i>	opravou vznikl pravdělný desetislabičný verš (= <i>vpředě</i>); <i>w</i> dodatečně nadřádkem
17/5	<i>ruci</i> □	<i>rucie</i>	<i>rucie</i>	
17/14	□ <i>ciemu</i>	<i>k ciemu</i>	<i>k ciemu</i>	
17/32	<i>Vlaslau</i> □	<i>Vlaslaua</i>	<i>Vlaslaua</i>	
22/1	<i>na kral</i> □	<i>na kralie</i>	<i>na kralie</i>	<i>na kral</i> je příliš useknuté
24/15	<i>úitré</i>	<i>úitré</i>	<i>úitré</i>	škrábána virgule, stejná chyba na 5/28
27/4	□ <i>obitech</i>	<i>v(?)obitech</i>	<i>pobitech</i>	

2. Rasury jimiž byly opraveny chybně napsané znaky

RK	nynější text	původní text dle MAŠKA	původní text dle Rasurové komise	poznámky
2.1 opravy provedené původním inkoustem				
12/9	<i>ot boha</i>	<i>od boha</i>	– <i>t</i> – psáno na škrábaném místě	
12/17	<i>nad sobu</i>	<i>nad sebu</i>	nelze rozeznat	
2.2 opravy provedené černým inkoustem				
7/6	<i>iak</i> □ <i>blesk</i>	<i>iako blesk</i>	nelze přečíst	GEBAUER: snad mělo být z <i>blesk</i> uděláno <i>blisk</i> nebo naopak; MAREŠ: písmena v RK jsou rohatá a lomená, Hanka přepsal tatem okrouhlým.
7/7	blesk	něco je pod <i>bl</i>	nebylo škrabáno	ENDERS: správně <i>rozhorlé</i> nebo <i>rozharalé</i>
12/12	<i>rozharale</i>	<i>rozhorale</i>	<i>rozhorale</i>	<i>mudru</i> = moudrému člověku
18/29	<i>mudro zdatí</i>	<i>mudru</i> (?) nebo <i>mudra</i> (?)	<i>mudru</i> (?)	V Hankově vydání <i>krahutec zlobiui</i>
25/17	<i>krahutec zlobní</i>	<i>krahutice zlobneo</i>	<i>krahutice zlobneo</i>	změnil sám Hanka podle vlastního příznání, tvar <i>co</i> považován za správný
26/30	<i>cte rsiekné</i>	<i>csó rsiekné</i>	<i>csó rsiekné</i>	

3. Rasury jimiž byly odstraněny chybně napsané znaky

RK	nynější text	původní text dle MAŠKA	původní text dle Rasurové komise	poznámky
6/3	<i>na most vraz□</i>	<i>vraziu, vrazia, vrazili</i>	<i>vraziu</i> (nejde o rasuru)	ENDERS: v Oldřichovi je též <i>trců</i> , naopak v Jaroslavovi a Čestmírovi <i>stojá, visá</i> ; GEBAUER: správně má být <i>vrazie</i>
6/13	<i>o□radostnei</i>	<i>od radostnei</i>	<i>od radostnei</i>	správně <i>iutru</i> nebo <i>iutre</i>
8/5	<i>po iutru□</i>	<i>po iutru</i>	<i>po iutru</i>	ENDERS: <i>vrech</i> je převážně <i>u</i> -kmen; GEBAUER: <i>vrehu</i> je mladší než <i>visé</i>
11/27	<i>kl□dno</i>	<i>klidno</i>	<i>klidno</i>	Alexandreidy
16/19	<i>na tieie w□□□ obiatui</i>	<i>wrechu</i>	<i>wrechu</i>	KASPAR: <i>czruena</i> ; ENDERS: <i>czruena</i> ; HANKA: <i>czruena</i>
16/25	<i>poitiei□□□u□pech</i>	<i>w slupech</i>	<i>w slupech</i>	ENDERS: pisar chtel asi napsat starši <i>w slupech</i> , doloženo z
16/31	<i>cz□□uena</i>	<i>czuena</i>	<i>czuena</i>	
16/31	<i>ial□wku</i>	<i>ialovku, ialuvku</i>	<i>ialovku</i>	
16/32	<i>o□</i>	<i>od</i>	<i>od</i>	
17/7	<i>voisk□</i>	<i>voisko</i>	nebylo škrabáno	ENDERS: tvar <i>voiska</i> je původnější; v RK devětkrát <i>vojska</i>
22/4	<i>stun□□</i>	<i>stunci</i>	<i>stunci</i>	GEBAUER: <i>stuncu</i> starší než <i>stunci</i>
23/8	<i>kozenie□</i>	<i>kozeniem</i>	<i>kozeniem</i>	– <i>m</i> psáno zkratkou (vodorovná čárka nad – <i>e</i>)
23/26	<i>bursit</i>	– <i>t</i> radováno	– <i>t</i> radováno	ENDERS: vhodný by byl tvar <i>buirie</i> (přechodník)
28/2	<i>dieuit□</i>	<i>dieuitiei(?)</i>	nebylo škrabáno	MAREŠ: <i>dieuice</i>

4. Rasury pochybné

RK	nynější text	původní text dle MAŠKA	původní text dle Rasurové komise	poznámky
1/24	<i>ny skaza</i>	neuvádí	<i>ny skaza</i>	HANKA: <i>cie skaza</i> ; NEBESKÝ: <i>ci skaza</i> ; KAŠPAR: <i>n–jasně patrné</i> (v tomto jediném případě KAŠPAR nerespektuje rasurovou komisi); MAREŠ: <i>ny skaza</i> .
5/25	<i>wrrsí</i> □	<i>wrrstet</i> (?)	nebylo škrabáno	
6/2	<i>sborí</i> □	za–i rasura (?)	nebylo škrabáno	
9/18	<i>roznoiču</i>	na místě– <i>n–</i> rasura	<i>rozvoiču</i>	MAREŠ: <i>rozvoiču</i>
10/9	<i>pohani</i> □	rasura (?)	nebylo škrabáno	
12/21	<i>boziei Ide</i>	rasura (?)	<i>ritese</i> nebo <i>rites!</i>	
14/9	<i>mec i ohen</i>	rasura (?)	nebylo škrabáno	
14/30	<i>na wískoi</i> □	rasura (?)	nebylo škrabáno	
17/12	<i>kíi</i>	rasura obou virguli	nebylo škrabáno	
18/23	<i>p□kni</i>	rasura (?)	nebylo škrabáno	
21/9	<i>hlasat</i> □	rasura (?)	nebylo škrabáno	
21/20	<i>biese</i> □	rasura (?)	nebylo škrabáno	
22/6	<i>tudi</i> □	–	<i>biese</i>	HANKA: <i>biesta</i>
26/24	<i>stupití ach</i>	rasura (?) virgule nad– <i>a–</i> škrabána	<i>tudi</i> □ <i>stupití ach</i>	

PŘÍLOHA II – Přehled korektur v Rukopisu královédvorském

1. Korektury učiněné ihned při psaní rukopisu

RK	původní text	oprava	poznámky
7/5	<i>obu</i>	<i>obíe</i>	
7/30	<i>o...</i>	<i>lude</i>	
12/26	<i>vd...</i>	<i>vzdami</i>	
12/27	<i>nepra...</i>	<i>neprsiateli</i>	
17/23	<i>cztis...</i>	<i>cztirsie</i>	
17/26	<i>ra...</i>	<i>rsadi</i>	
21/32	<i>z...</i>	<i>lesem</i>	
23/21	<i>zaiískrí</i>	<i>zaiískrší</i>	
24/29	<i>neboíe...</i>	<i>neboiasie</i>	GEBAUER: písař očko litery <i>-e-</i> zalil a kolmou čáru připsal, oprava na starší tvar; MAREŠ: spíše <i>-u-</i> než <i>-a-</i> ; VRZALÍK: <i>neboiu</i> nebo <i>neboiei</i> (druhé <i>-i-</i> bez virgule)
25/28	<i>sín...</i>	<i>sieniu</i>	
28/23	<i>m...</i>	<i>neí</i>	

2. Korektury učiněné později

RK	původní text	oprava	poznámky
2.1 Písmeno dopsáno nad řádek			
6/24	<i>howedce</i>	<i>how^íedce</i>	
10/18	<i>wzmzí</i>	<i>wzm^uzí</i>	
12/22	<i>suoím</i>	<i>suoí^om</i>	
16/20	<i>pdíe</i>	<i>^wpdíe</i>	
17/5	<i>suí</i>	<i>su^oi</i>	
25/13	<i>twdí</i>	<i>tw^rdí</i>	
2.2 Vynechaná litera <i>-i-</i> je naznačena nad rádkem jen čárkou			
13/23	<i>zrsetí</i>	<i>zrs^íetí</i>	KAŠPAR: <i>zrsetí</i>
25/13	<i>a otnese</i>	<i>í otnese</i>	KAŠPAR: <i>a otnese</i>
2.3 Opomenuté písmeno vepsáno v řádek			
13/23	<i>díz</i>	<i>kdíz</i>	KAŠPAR nezmiňuje
23/27	<i>tako v prsíecz</i>	<i>tako ^í v prsíecz</i>	KAŠPAR nezmiňuje

tabulka pokračuje na další straně

pokračování tabulky z předchozí strany

RK	původní text	oprava	poznámky
2.4 Chybně napsané písmeno pozměněno v jiné			
7/28	<i>obio</i>	<i>obih</i>	
14/7	<i>holedbasiesie</i>	<i>holedbasesie</i>	KAŠPAR: <i>holedba sie sie</i>
15/14	<i>í po horách</i>	<i>a po horách</i>	ENDERS: správně, smysl je odporovací
15/33	<i>sekeru</i>	<i>sekíru</i>	MAREŠ: <i>-i-</i> ztlustělé s virgulí, žádné <i>-e-</i>
17/18	?	<i>i sdiese</i>	MAŠEK: <i>-s-</i> předěláno
20/7	?	<i>pršiboci</i>	MAŠEK: <i>-s-</i> předěláno; KAŠPAR nezmiňuje
20/17	<i>cie</i>	<i>sie</i>	
25/14	<i>bobie</i>	<i>tobie</i>	
25/26	<i>otuoríie</i>	<i>otuoorsie</i>	
2.5 Korektura provedena podtečkováním písmen, která chtěl písař odstranit (běžný způsob ve staročeských rukopisech)			
17/16	<i>wzdad</i>	<i>wzad</i>	
22/31	<i>zlobíuo</i>	nemá se číst	celé slovo podtečkováno
2.6 Opraven chybný slovosled, slovo dáno do uvozovek (= má se číst až za následujícím slovem)			
19/10	<i>suím zemanom</i>	<i>zemanom suím</i>	
19/29	<i>zdrahí chlapi</i>	<i>chlapi zdrahí</i>	
20/12	<i>zduboueho uí nec lístie</i>	<i>uí nec zduboueho lístie</i>	
Pozn. KAŠPAR uvádí vždy první variantu, s komentářem			

2. Korektury nejisté

RK	původní text	oprava	poznámky
6/24	<i>otehachu</i>	<i>otehnachu</i>	<i>-n-</i> není vypsáno, nýbrž označeno horizontální čárkou
16/16	<i>cestmira</i>		<i>-r-</i> značně veliké a silné; KAŠPAR neuvádí
18/2	<i>po zelene trawie</i>	<i>po zelenie trawie</i>	nad <i>-n-</i> horizontální čárka; MAŠEK: <i>zelene</i>
25/20	<i>tobe</i>	<i>tobie</i>	
26/25	<i>uimítieno</i>		MAŠEK: zvláštní spojení <i>-u- s -í-</i>
27/6	<i>bilní</i>	<i>bolní</i>	podle VRTÁTKA korektura
27/30	<i>zeusia</i>	<i>zeusia^o</i>	MAŠEK považuje nadepsané <i>-o-</i> za skvrnku
Pozn. Do kategorie nejistých korektur by ještě mohla patřit zvláště psaná ligatura <i>-rs-</i> vyskytující se na za sedmi místech RK (viz PŘÍLOHA III).			

4. Zvláštnosti (KAŠPAR většinou neuvádí)

RK	původní text	oprava	poznámky
10/16	<i>suím</i>		(?) znak před <i>s-</i>
15/1	<i>hustie</i>		skalené <i>-í-</i>
15/26	<i>ra ...</i>	<i>rsad</i>	
17/13	<i>viehlasno</i>		zvláštní <i>v-</i>
18/9	<i>siedani</i>	<i>siedanie</i>	MAŠEK: rumělková ozdůbka za slovem <i>snad</i> zakrývá koncové <i>-e</i>
18/12	<i>h ...</i>	<i>bohati</i>	
20/7	<i>kruto</i>		<i>v-o-</i> slabá čárka
20/25	<i>czr(?)</i>	<i>czrn</i>	
21/8	<i>u ...</i>	<i>wsumrki</i>	
22/5	<i>ninie</i>		nad prvním <i>n-</i> tečka nebo čárka (KAŠPAR uvádí)
24/31	<i>hlasat milich</i>	<i>hlasatí milich</i>	VRĚÁTKO: čárka nad první nožkou <i>m-</i>
22/9		<i>potrsieti</i>	MAŠEK: <i>-s-</i> předěláno (?)
23/29	<i>boisce</i>	<i>boístie</i>	MAŠEK: nad písmenem po <i>-t-</i> je čárka, může znamenat korekturu na <i>-í-</i> ; KAŠPAR: <i>boístie</i> ; ENDERS: zřejmý omyl, pisář měl přepsat <i>boisce</i> , ale je možné, že se ve východních Čechách říkalo <i>bojiště</i>
24/11	<i>z ...</i>	<i>rozehnachusie</i>	
27/16	<i>rozraze</i>		nad <i>-e</i> slabá čárka
27/20	<i>zalostní</i>		<i>-n-</i> předěláno (?); HANKA: <i>zalostiui</i>

5. Korektury zjištěné později

RK	původní text	oprava	poznámky
2/9	<i>otvorie</i>	<i>otvorsie</i>	na proužku, uvádí ENDERS
18/26	<i>bodrost</i>	<i>bedrost</i>	SEYKORA: původně <i>bodrost</i> ; VRZALÍK: na fotografii zřetelné <i>bedrost</i> ; VOJTĚCH: razura zde není, <i>-o-</i> je nedokončeno kvůli mastnotě
27/22	<i>leze</i>	<i>leží</i>	písmeno zalité inkoustem, nad ním virgule; MAREŠ četl <i>leží</i> , nebo <i>lezie</i> , neměl za korekturu; FLAJŠHANS: snad opravováno <i>lezie</i>

PŘÍLOHA III – Blíže k některým korekturám a rasurám

- RK 9/18: *roznoichu*. Toto slovo bývalo čteno různě. Rasurová komise zde viděla *rozuoichu*, MAREŠ *rozroichu*. KOMÁREK píše: „významem snad nejlépe vyhovuje čtení *rozznoichu*, které najdeme již ve vydáních Hankových. Náležitý výklad: sich erhitzen, rozmocnit se, mächtig werden. Bylo by odvozeno od podstatného jména znoj. K tomuto výkladu ovšem chybí stč. doklad, ale stejně i k *rozvojichu*. V RK je též *vznojený*“.
- RK 18/26: *bedrost*. Odpůrci tvrdili, že v západoslovanských jazycích byl možný pouze tvar *bedrost*, ve východoslovanských *bodrost*. Původně byl v tomto slově jer. Obhájci poukazovali na nepravdivosti v jerech a na případy, kdy byl jer vystřídán hláskou –o– i v západoslovanských jazycích (např. *bobr*).
- RK 26/30: *cie rsiekne moie matí*. Původní *co* měnil na *če* HANKA dle vlastního přiznání. GEBAUER měl *če*, jež se vyskytuje i na jiných místech v RK, za koincidence s Hankou. Uznával původní *če* jen po předložkách, ne samostatně. SEYKORA upozorňoval, že *cie* se může v RK číst *cě* nebo *če*, podle toho, co dává lepší smysl. KOMÁREK říká, že zdejší *co* je jediný správný tvar v RKZ, ale oprava jej měla odstranit, protože byl v rozporu s mylným předpokladem Dobrovského, že stará čeština měl původně tvar *če*.
- Zvláštní tvary spřežky –rs–. MAŠEK uvádí mezi nejistými korekturami na sedmi místech zvláštní tvary spřežky –rs–. Jsou to tato místa: 2/9 *otworsie*, 23/22 *darschichu*, 23/25 *bratsie*, 25/27 *otworsie*, 25/30 *ne-otuorsí*, 27/4 *zastsiebrnu*, 28/27 *skrsiuancie*. Na těchto místech je dle Maška „s zavěšeno dole k nožce písmene r“. Dále říká: „Popisovatelé našeho rukopisu vidí v tomto zavěšeném s korekturu; ale možná také, že to je jen abreviatura.“ Podtržené případy uvádí také KAŠPAR s poznámkou: „písmeno s za r patrně dopsáno dodatečně.“ Někteří z toho usuzovali, že písař byl zvyklý na hlásku –ř– a zapomínal na písmeno –s–. ENDERS upozorňuje, že písař mohl přepisovat ze staršího originálu, kde nebyly spřežky.

Vzpomínka na léta šedesátá

JIŘÍ URBAN

Šedesátá léta minulého století bývají spojována s jakousi obrodou v naší novodobé historii. Zatímco v mnohých sférách nastal skutečně pozitivní vývoj, nelze tak tvrdit o situaci kolem Rukopisů. Tento příspěvek si bere za cíl připomenout kronikářským stylem tehdejší děje kolem nich.

Samotný počátek šedesátých let se v rukopisném světě vyznačuje mrtvým tichem. V Praze se téměř ilegálně občas scházejí pánové z bývalé České společnosti rukopisné, rozpuštěné v padesátých letech a funguje jen sporadická korespondence mezi nimi a některými mimopražskými aktivisty.

Rok 1964

O trochu vzruchu se postaralo Národní muzeum, když počátkem roku uspořádalo výstavu *Dějiny nás poučily*. Při té příležitosti byly vystaveny Rukopisy spolu s textem:

Rukopisné padělky provedl Václav Hanka a Josef Linda, patrně za účasti V. Svobody. Pravdivost některých skladeb popíral již Dobrovský. Jako padělky byly Rukopisy odhaleny kritickými vědeckými metodami v 2. pol. 19. století (J. Gebauer, TGM, J. Goll a jiní).

Hodnotnější poznatky bylo možno čerpat z výstavy *Velká Morava*, která po své premiéře v Brně v roce 1963 naplnila nyní prostory Vladislavského traktu Pražského hradu a samozřejmě přilákala zájemce o historii. Archeolog Adámek se v jednom dopise vyjádřil takto:

Velkolepé výzkumy a hlavně jejich výsledky donutily vědecký svět k poznání vysoké staroslovanské kultury 9. stol. na našem státním území, není tím zdaleka řečeno poslední slovo. Hlavně v Mikulčicích byly pod vrstvami velkomoravskými objeveny starší a bezprostředně předcházející horizonty s bohatými nálezy 8. století a tím se zvyšuje náš zájem, protože poznáváme poprvé šířeji „dobu Libušinu“ ... Velkomoravská kultura nespadla z nebe.

Návštěvníci této výstavy si mohli zároveň prohlédnout i prostory pod Vladislavským sálem, kde byly prezentovány objevené výsledky výzkumu Pražského hradu. I to bylo rovněž sledováno obránci s velkou pozorností.

V téměř roce byla na Strahově instalována výstava *Goethe a Čechy*. Mezi exponáty byl k vidění jeho překlad *Kytice* z RK a dopis Kašparu Sternbergovi, v němž se Goethe o RK pochvalně vyjadřuje.

Silný zájem o RK vzplanul v prostředí Vlastivědného kroužku ve Dvoře Králové. Jak píše jeho přední aktivista Jaroslav Mařátko, obrátili se na Památník národního písemnictví. Přihlásil se Dr. Otruba a přijel do Dvora na přednášku.

Rok 1965

Počátkem roku 1965 překvapila přátele Rukopisů zásilka z Ameriky. Došel Almanach k cyrilometodějskému výročí, v němž byly tři strany věnovány Tatarům a Jaroslavu ze Šternberka od dosud neznámého Prof. Rutara. A k tatarské problematice se zpřístupňuje další pramen. V bývalé olomoucké jezuitské koleji byly po odsunu vojáků zpřístupněny Handkeho fresky zobrazující boje s Tatory.

Rozjíždí se i archeologický průzkum na hradišti Závist, kde podle různých teorií mohlo být sídlo Libušino, případně sídlo Marobudovo. Tyto události s velkým zájmem sleduje František Adámek, Karel Urban a zejména Jiří Král, syn Josefa Krále, známého z doby velkých rukopisných bojů.

Ing. Skokánek propracoval svoji práci o Evangelium sv. Jana, v níž poukázal na nedomyšlenosti, uváděné v knize *Po stopách pravdy a podvodu* od Matouška a Třešky a jeho práce byla dokonce předána nějakému vlivnému činiteli.

Zatím Prof. Rutar navázal korespondenční styk z Janem Vrzalíkem a počal s přípravami na jubilejní rok 1967. U některých obránců ovšem vzniká silná obava z politických narážek, které se objevily už v zaslaném cyrilometodějské almanachu a později i v dalších textech z chicagského Zpravodaje, které Rutar zasílal do vlasti. Někteří totiž již zakusili nápravná zařízení a různá vyšetřování ze strany bezpečnostních orgánů.

Rok 1966

Na prahu roku 1966 přijíždí do Národního muzea delegace Vlastivědného kroužku ze Dvora Králové v sestavě Hojný, Maťátko, Šíl a Zachystal. Nechává si ukázat originál RK a některé další rukopisy. Při té příležitosti dochází i k těsnějšímu seznámení s pražskými aktivisty bývalé Rukopisné společnosti.

Na den 15. února byla připravena v Národním muzeu přednáška J. Špěta o politickém pozadí rukopisných bojů.

Mimořádné úsilí vyvíjel v té době ostravský badatel Břetislav Barašík. Prostřednictvím Československé společnosti chemické podal Barašík ČSAV podnět k novému zkoumání Rukopisů. Po nadějných jednáních s Prof. Čůtou a akademiky Brdičkou a Šormem bylo takové zkoumání na poli Akademie věd zamítnuto na základě vyjádření ředitele Ústavu pro českou literaturu a M. Otruby a ředitele Historického ústavu J. Kočího, s odůvodněním, že „otázka pravosti Rukopisů je jednoznačně vysvětlena a podle dalších novodobých výsledků jazykovědného a sociologického zkoumání se skutečně jedná o falsa“.

V únoru obránce pozlobil článek *Boje o čest vědy*, který otiskly Učitel'ské noviny i Literárky. Autorem byl pracovník ČSAV Jiří Beran. Protest, zaslaný příslušným médiím nebyl zveřejněn.

Časopisem *Dějiny a současnost* byl rovněž odmítnut článek *O čem svědčí model pražského hradu z X. století* Karla Urbana. Jakési naděje na proražení publikační blokády spatřovali obránci ve sborníku, který plánoval vydat Vlastivědný kroužek ve Dvoře Králové. Jeho redigování se ujal Dr. Šonka, považovaný za reprezentanta rukopisné obrany. Uvedl se ve Dvoře 27. dubna přednáškou *Vznik a vývoj sporu o RK*. Měla u publika značný úspěch, ale znalcům problému se mnohé přičilo. Hlavně to, že Marešovo vystoupení ve 20. letech, Šonka podal jako politicky motivované.

Jistým úspěchem bylo vysílání hradeckého rozhlasu 13. června, které zprostředkovalo vzpomínání na Václava Hanku ústy Dr. Zachystala. Zmínkám o velkých rukopisných bojích bylo ovšem nutno se vyhnout.

V červnu se odebral na věčnost velký znalec rukopisné problematiky Ing. Střemcha. Z jeho vědomostí mnoho načerpal spisovatel Ivanov a také Dr. Vladimír Kopecský, jenž se stal správcem písemné Střemchovy pozůstalosti a následně propagátorem jeho osobnosti.

Chemik Zachystal spolu s Šonkou studují možnosti datování pomocí radiokarbo- nové metody na bázi izotopu ^{14}C . Hodlají se obrátit na Československou akademii věd a připravují návštěvu u akademika Šorma. V té souvislosti se na scéně objevuje Dr. Koryta z Akademie věd s poněkud nezřetelným posláním.

Mezinárodní archeologický kongres, na který se do Prahy mělo v srpnu sjet 1600 vědců, měl na programu krom prehistorie též protohistorii. Volba Prahy nebyla náhodná. Převratné objevy na Moravě a v Čechách připoutaly pozornost odborníků celého světa.

Ve Dvoře ustaven přípravný výbor pro oslavy nálezů RK. Do něj kooptováni Skokánek a Peřina z bývalé Rukopisné společnosti. V zápise z jeho jednání z 24.7. uvedeno, že se jako hosté zúčastnili Pazelt, Rieger a Šonka. K řešení úkolů spojených s oslavami byli do Dvora Dr. Otrubou vysláni Dr. Havel a Dr. Heřman z Ústavu pro českou literaturu. Za jejich návštěvy ve Dvoře bylo naznačeno, že Otruba připravuje studii, v níž bude Hanka rehabilitován. V zápise též stojí, že o Rukopisech bude psát spisovatel Ivanov a že za návštěv ve Dvoře měl mnoho požadavků, kterým bylo obětavě vyhověno. Do plánovaného sborníku mají být zahrnuty texty těchto autorů: Adámek, Havelka, Kovář, Pazelt, Rieger, Skokánek, Šonka, Urban, Zachystal.

Na 14. září zorganizoval Vlastivědný kroužek přednášku Fr. Adámka. Ta se krom jiného dotkla i topografie Dvora Králové s výhledy na možná archeologická zkoumání. Reagovala na to *Krkonosská pravda* z 3.11. a *Svobodné slovo* ze 17.11. článkem *Příležitost pro archeology*.

Rok 1967

Na prahu jubilejního roku 1967 přednášel v Brně o Rukopisech Dr. Jan Skutil, syn známého odpůrce Rukopisů Josefa Skutila. Dle Adámka svědectví nevybředl ze starých frází o lžimýtu, falzátoru Hankovi a pod.

Barašík stále atakuje odborníky a úředníky ve snaze docílit nějakého zvratu ve prospěch Rukopisů. Činí tak ale formou, která obraně neprospívá.

Koncem dubna začíná vycházet v Literárních novinách dvanáctidílný Ivanovův seriál o Rukopisech. Z počátku vypadá docela objektivně a má značný ohlas. Redakce otiskuje většinou jen výňatky z čtenářských dopisů, což je pochopitelné, ale i ty jsou někdy upravované a to už odporuje běžným zvyklostem. V 11. díle seriálu se Ivanov dostává k hmotné stránce Rukopisů a dospívá k malíři Horčíčkovi a konstatování, že jednal s ministry Smrkovským, Hájkem, Hoffmanem, vedoucím Kriminálního ústavu Němcem a s Dr. Šonkou.

Na druhé koleji se snaží Zachystal; v jednom dopise píše:

Jsem ve styku s řadou chemiků akademikem Běhounkem, Prof. Čůtou, a biologickým ústavem (Ing. Rankovič) Čsl. AV, kde by se měly dělat zkoušky pomocí neutronové akt. analýzy. Velký optimista je Čůta.

Pražští rukopisníci pomýšlejí na obnovení Rukopisné společnosti. Ale připravovaný spolkový zákon stále není v platnosti. Je zvažována možnost tisku, bez níž by povolený spolek nemohl plnit svoje poslání. Svobodný tiskový projev pro všechny je zatím nereálný.

Šonka napsal Úvod pro připravovaný sborník Vlastivědného kroužku, který se setkal s kritikou některých obránců. Sborník o rozsahu 134 stran byl 8. června předán tiskárně, ale tisk nebyl povolen nadřízenými orgány z Hradce Králové. Jako důvod byly uvedeny nedostatky Riegerova příspěvku, který se ovšem týkal Rukopisů jen okrajově.

Cenzura se nevyhnula ani výstavě k jubilejnímu roku, která byla s velkou pečlivostí připravena členy Vlastivědného kroužku. Zkušený realizátor mnoha výstav Mařátko poznamenává v zápisu Rukopisné sekce Vlastivědného kroužku, že to je první případ, kdy se konání výstavy schvalovalo. Odborníci z Hradce a Trutnova nařídili nahradit text:

Chemické zkoušky připustily, že se Rukopis chová jako jiné rukopisy z doby, do níž se jejich původ klade, tedy do 14. století. Dnešní naše věda má již dokonalejší metody, jimiž by mohla dlouholeté spory definitivně ukončit.

tímto textem:

Zatímco některé chemické zkoušky připustily, že se Rukopis chová jako jiné rukopisy z doby do níž se jeho původ klade, tedy do 14. století, výsledky ostatních vědních disciplín (historie, paleografie, filologie atd.) většinou označují Rukopis za padělek. V současné době je RK podrobován novému komplexnímu zkoumání.

Výstava byla zahájena 9. července a trvala do 17. září s malou přestávkou. Měla velký úspěch a neušla pozornosti tisku. Podobnou výstavu, ale menšího rozsahu zorganizoval v Novém Bydžově knihovník Peřina ze Zachrašťan. Potíže s povolením byly prý ještě větší.

V Památníku národního písemnictví na Strahově se konala přednáška *Hanka a Rukopisy*, kterou pronesl dosud neznámý pan Horčic. Mnohokrát opakoval, že nezáleží na tom, kdy Rukopisy vznikly, kdo je udělal, ale hlavní že byl jejich pozitivní vliv.

V zápisu ze schůze Rukopisného odboru Vlastivědného kroužku se uvádí, že Josef Kočí přednášel v Turnově a že jeho přednáška nebyla vysloveně zamítavá k pravosti RK. Týž autor však neblaze proslul článkem *Čeští fašisté a obrana RK*, uveřejněném v časopisu *Dějiny a současnost*. Vyvolal u pamětníků protest redakci, ale nic z toho se nedostalo na veřejnost.

V jubilejní den 16. září odvysílal Československý rozhlas pořad *Mýtus a pravda. Rukopis královédvorský a zelenohorský po 150 letech*. V odpovědi na kritiku mnohých nesprávností, kterých se pořad dopustil, odpovídá spoluautor Matys zajímavě takto: „Ani my nepovažujeme otázku geneze těchto textů za definitivně uzavřenou a docela nepředpojatě se těšíme na výsledek expertízy Kriminalistického ústavu.“

Kromě bezpečně ověřitelných zpráv prošlých tiskem různé významnosti, máme v korespondenci s Prof. Rutarem důležitý záznam, že „Ministerstvo kultury zarazilo jakékoli další provádění chemických zkoušek RZK“. Je to ovšem záznam dle telefonátu K. Urbanovi z 28. září, sice z důvěryhodných zdrojů, ale odjinud nepotvrzený.

Samostatnou kapitolou rukopisného dění jubilejního roku byl přednáškový cyklus nazvaný *Rukopisy královédvorský a zelenohorský a rukopisné spory*. Měl deset částí a probíhal od 12. října do 14. prosince v Městské knihovně v Praze. Jako odpovědný redaktor byl uveden Dr. Otruba z Ústavu pro českou literaturu ČSAV. Cyklus zahajovaly dvě přednášky Josefa Kočího; na přednášce se snažil korigovat tendenci svého článku *Čeští fašisté a obrana RK* výroky, že nelze všechny obránce strkat do jednoho pytle a že všichni obránci nejsou fašisté. S větším zájmem byla obranou vyslechnuta přednáška Dr. Mezníka *Historická kritika RKZ*. Mezník zde zřejmě opakoval mnohé z toho, co již dříve v tomto roce přednášel v Brně a Pardubicích. Paleografickou kritiku obstaral Prof. Fiala, jazykovědnou Prof. Komárek, a literárněvědnou Dr. Otruba. Statě těchto přispěvatelů byly později publikovány ve sborníku *RKZ – Dnešní stav poznání*, kam už nebyly zařazeny přednášky Prof. Míčka o Rukopisech ve výtvarném umění a Prof. Plavce o Rukopisech v české hudbě. Sborník se ale dostal čtenářům až v září 1970, takže už není předmětem tohoto vzpomínání. Poslední část cyklu proběhla 14. prosince a byla věnována besedě. Z přednášejících se dostavili Mezník, Komárek, Plavec a Otruba, chyběli Fiala, Míčko a Kočí. Nově zasedl mezi přednášeče Ivanov. Jako první diskutující vystoupil Šonka. Konstatoval závadu, že nebyla zařazena chemie. Otruba odpověděl, že se snažil nějakého chemika získat k přednášení, ale žádný nechtěl, aniž by provedl vlastní zkoušky. K tomuto tématu vystoupil Dr. Tichý z Národního muzea a sdělil, že chemické zkoušky budou provedeny po Novém roce a pak bude vydána zpráva. Dále vystoupili jen asi čtyři řečníci k problémům jednotlivých přednášek. V závěru vystoupil spisovatel Ivanov; děkoval za dopisy čtenářů Literárních novin a propagoval svoji knihu o RKZ, kterou připravuje.

Rok 1968

Politické změny v roce 1968 evidentně utlumily aktivity kolem zkoušek Rukopisů. Mařátko, jenž se chtěl informovat píše „*pánové v Národním muzeu i v Min. vnitra počínají si velmi tajemně, nic ven nepronikne*“.

Uvolnění publikačních možností se projevilo v tom, že dosavadní strojem psané zprávičky ze schůzí Vlastivědného kroužku byly nahrazeny cyklostylovanými *Zprávami královédvorského muzea a vlastivědného kroužku*.

Vydání ohlášeného sborníku ČSAV bylo pozdrženo. Zájemcům o problematiku Rukopisů předložilo nakladatelství Academia knihu Julia Dolanského *Neznámý jihoslovanský pramen RKZ*. Jako odpovědný redaktor je uveden Dr. Otruba, ač na přednáškách v minulém roce konstatoval neprůkaznost důkazů z paralel.

Prof. Rutar pronesl v březnu přednášku o RKZ na kongresu medievalistů v Kalamazoo. Upoutal pozornost profesorů Kuhna a Lazareviče, který je odborníkem na neumy a vyjádřil úmysl jet se na Rukopisy podívat. Další přednášku o Rukopisech prezentoval Rutar na Georgetownské universitě.

Stále aktivní zůstává Dr. Kopecký, jenž připravuje knihu o Hankovi a nechává ji připomínkovat obráncům.

V květnových *Zprávách vlastivědného kroužku* je publikován dopis spisovatele Ivanova, v němž oznamuje: „O všech pokusech se dělají podrobné protokoly, které budou v úplnosti zveřejněné jako příloha mé knihy *Tajemství RKZ*.“

Vychází Machovcova kniha o TGM. Její pasáže o Rukopisech se dle Adámka rozcházejí se skutečností.

V Národním divadle bylo 9. listopadu uspořádáno speciální představení pro občany Dvora Králové. Předseda MNV tam v úvodní řeči vyjádřil pocit hrdosti k RK a jeho vlivu na výzdobu divadla.

Koncem roku zasílá Mařátko do Prahy fotografie domu, který chce Vlastivědný kroužek využít na zřízení Památníku RK. S napětím očekává nějaké zprávy o výsledku zkoušek Rukopisů. Kromě zprávy z Lidové demokracie stále nic. Jen ze soukromého dopisu od Ivanova se dovídá, že prozkoumány rukopisy MPKV, PV a RZ, „jehož problém je na všechny časy vyřešen“.

Rok 1969

Čtrnáctideník *Neděle* otiskl 9. ledna poměrně obsáhlou Vopravilovu stať *Nejdelší literárně historický spor na světě*, se stručným přehledem historie sporu a zároveň i stanovisky pplk. Srnce z Kriminálního ústavu a Dr. Švehly z Národního muzea.

Koncem ledna umírá ve věku 76 let Pazelt, nestor pozůstalých obránců a dobrodinec a rádce Šonkův, který ovšem stál stranou Rukopisné společnosti.

Svět práce uveřejnil 21. a 28. května dvě ukázky z připravované knihy *Tajemství RKZ* spisovatele Ivanova. Redakce uvozuje tento počín následovně:

Jsou to už dva roky, tehdejší Literární noviny uveřejňovaly vyprávění Miroslava Ivanova o Rukopisu zelenohorském a královédvorském. Končily oznámením, že oba rukopisy budou nově zkoumány v Kriminalistickém ústavu VB a současně autor slíbil, že po skončení zkoušek oznámí výsledky.

Takovýto způsob oznámení výsledků ale obránci nečekali. Namítají, že místo toho, aby zodpovědná instituce napřed vydala suché znění protokolů, a ke komentářům došlo pak, dostává vše charakter soukromého podniku spisovatele Ivanova. V tom byl shledán určitý záměr.

V Národním muzeu byla 26. května uspořádána tisková konference pro omezený počet novinářů a zájemců. Pozvánku dostal brněnský František Adámek, jenž se nemohl dostavit, zato redaktor Vopravil pozván nebyl, ani nikdo jiný z bývalé Rukopisné společnosti.

Ivanovovy reportáže ve Světě práce ovšem vyvolaly řadu připomínek a protestů. Dopisování s redakcí vyjevilo, že spisovatel Ivanov zde působil jako cenzor, jenž rozhodoval o tom, které kritiky čtenářů má Svět práce otisknout.

Šonka usiluje o setkání s obránci, kde chtěl podat vysvětlující komentář k některým aspektům zkoumání. K tomu dochází 18. června, ale v minimální sestavě. Na rozpravu se Šonkou a Josefíkem se dostavil jen Skokánek a Vopravil. Šonka zde demonstroval fotografie RZ a MPKV a sugestivními argumenty přivedl na čas Skokánka k víře, že MPKV je falzum.

Dr. Kopecký opět oslovuje obránce a navrhuje nějakou společnou akci proti působení Ivanova. Mezi obránci však převážilo mínění, že k nějakým citacím z protokolů a ještě v novinách není záhodno zatím zaujímat vážné stanovisko a že je třeba vyčkat vydání knihy. V tomto bodě se plně ztotožnili s postojem obránců v USA, kteří ústy Ladislava Matouška doporučili zatím nereagovat. Zájem o Rukopisy byl tou dobou v Americe velký, jak Adámkovi potvrdila paní Absolonová po svém návratu z USA.

Neovladatelný aktivita Barašík ovšem nesdílel doporučenou zatímní zdrženlivost a naopak eskaloval svoje písemná podání a návštěvy u různých činitelů vědy, kultury a politiky.

Do Dvora, centra rukopisného dění, se k panu Zachystalovi hlásí Dr. Enders. Charakterizován je jako přesvědčený obhájce Rukopisů, jenž dělá Ivanovovi jazykovou korekturu jeho připravované knihy. Taková charakteristika hned vzbuzuje u starých obránců nedůvěru a výzvy k opatrnosti při navazování nějaké spolupráce.

Archeolog Adámek v září navštívil a zdokumentoval výstavu v Kroměříži, která byla prezentována jako společné dílo Národního muzea a Kriminalistického ústavu. Byla zaměřena jen na RZ a přinesla známé formulace podpirající žaltářovou hypotézu,

opřené o šetření restaurátora Josefíka. Z chemie uvedeno jen toto: „*Zelené písmo RZ není psáno inkoustem, nýbrž barvou, v níž je hlavní složkou modrá skalice.*“

Na konci léta též vychází Ivanovova kniha *Tajemství RKZ*. Citace z protokolů hovoří „jasně“ a „rázně“. Zvláště efektně působí Šonkovo obrácení a tak řada věřících přechází na druhou stranu, mezi nimi i Jaroslav Mařátko. Pro útěchu všech zarmoucených je v knize Ivanova připraven názor Prof. Krejčího o nemožnosti průkazu pravosti či nepravosti. K tomu se pak mnozí upínají, nemajíce možnost čelit verbálními argumentům nepodloženým řádnou fotografickou dokumentací a citacím z tzv. chemických protokolů.

Za této situace se pak konala ve Dvoře 14. listopadu akce, nazvaná *Beseda se skupinou vědců a odborníků o výsledcích dvouletých zkoušek RKZ*. Skupinu vědců a odborníků zde prezentovali Ivanov, Srnec, Šonka a Josefík. Ze záznamu diskuse plyne, že slabiny argumentace řešitelského týmu ještě nebyly objeveny.

Kniha Dr. Kopeckého *Plno záhad kolem Hanky*, která vyšla koncem roku, nemohla svým obsahem nijak oponovat předkládaným tvrzením knihy Ivanovovy.

Lze uzavřít, že šedesátá léta na jejichž počátku bylo najednou dovoleno konstatovat, že problém pravosti Rukopisů nebyl uspokojivě vyřešen a že dosavadní chemické zkoušky svědčily pro pravost, končí masivní dezinformační kampaní, která měla zabránit obhájčům Rukopisů, aby se nadále dovolávali závěrů Cordových, Bělohoubkových, Šafaříkových, Stoklasových a Vojtěchových.

Ohlédnutí za jubilei aneb trocha filozofie nikoho nezabije

RADOMIL ŠOLC

Uplývají dny vzpomínek na uplývající historii českého státu. Byla jimi zejména „desítková výročí“ často významně ovlivňující náš život. Do návy uplynuly vzpomínky na pražské defenestrace i osmadvacátý říjen s následným, tak dlouho očekávaným, Masarykovým příjezdem na bývalé nádraží Františka Josefa I. Přijížděl sem co čerstvě vyvolená hlava, dnes republiky, vítaná celou rozjásanou Prahou.

Leč neuplynulo více jak pouhých devět let, a národ jakoby zapomněl, že mu obětavě pomáhal z rakouského „žaláře národů“. Blížila se totiž třetí prezidentská volba. Ale její výsledek se už zdaleka nejevil tak nadšeně jednoznačný. Sám Masaryk o tom v roce 1927 napsal: „Kdyby musela být volba druhá, nějaká majorita seškrabaná, ergo nahodilá, bych zvolení nepřijal.“ Vida české „české kocourkovské“ poměry, znovu opakoval premiéru Šaldovi, jak mu byl sdělil o svém případném odstoupení: „a nabízím vám je

ted“ [1]. Jak víme, Masaryk byl poté přece jen zvolen většinou dvanácti hlasů, za pomoci německých sociálních demokratů. Ukázal tak skutečné státnické chování, které dnešním „státníkům“ tak chybí. A to vše probíhalo ještě v ovzduší radostných oslav desetiletí republiky.

Ale Masaryk měl současně ještě druhou starost. Co odpovědět Čapkovi (dokud mu dcera Alice styk s ním nezakázala – prý pro neslušné chlapské řeči) na otázku: „Jak to vlastně bylo s tím rukopisným bojem?“. Odpověď Čapkovi byla překvapivá [2]:

Prezident potřásl hlavou. „Nepěkné,“ řekl po chvíli a začal si čistit škripec. Pisatel (tedy K. Čapek, rš) čekal, co přijde dál. Pan prezident zvedl oči. „Četl jste dnešní noviny? Všiml jste si toho a toho?“ Pak už byla řeč o všem možném, jen o rukopisném boji ne.

Poté, ještě rok dva před svým úmrtím, vzkázal Masaryk Rukopisnému fondu vědeckému na žádost o své stanovisko k RKZ – prostřednictvím svoji Kanceláře: „Pan prezident se nehodlá zúčastniti Vaši ankety a žádá, abyste jej laskavě omluvili.“ [3]

Vraťme se ještě o necelých deset let zpátky, opět k roku 1927. Strana lidová se tehdy očividně snažila spojit velkolepé celostátní přípravy s milénium smrti svatého Václava (údajně roku 929), kdy byla také současně dokončována dostavba chrámu svatého Víta, navíc ještě s tradicí cyrilomětodějskou. Proti tomu taktizovala zase strana agrární: chtěla naopak zdůraznit mohutnou oslavou českého sedláka, pilíře státu, zvýrazněním důležitosti knížete Přemysla, vyzvednutého na vladařský stolec přímo od pluhu a otky. Lehce růžová Peroutkova Přítomnost [4] k tomu jízlivě poznamenala, že to vše má důvod zcela jiný: vše se připravuje jenom proto, aby republikánská strana „nemusela oslavovat zejména Masaryka, nebo – hrůza – dokonce Beneše, ... Národní demokraté by jistě také raději oslavovali praotce Čecha, Kroka nebo Záboje“ [5]. Představitelé českého zemědělského lidu tehdy tvořili stranu nejsilnější: snadno tedy rozhodli a na to i prosadili, zprvu alespoň na zkoušku, stavbu mohutného pomníku, doopravdy nevšedního pylonu zvíciho patnácti metrů. U jeho paty bylo řešeno sousoší přicházejícího Libušina poselstva do Stadic za statkářem Přemyslem, by ho uvedlo na stolec knížecí. Proto bylo pro pomník zvoleno místo ne nějaké, ale přímo pod okny Františka Kordače, lidumilného arcibiskupa pražského a primase českého. Přímo na hradčanském náměstí, jak před vstupní branou Pražského hradu, tak do městského úvalu se zamlženým Vyšehradem v dáli. Několik kroků odbudovacího Masarykova pomníku. Pylon byl vztyčen co prkenná maketa, která poté po jistou dobu vévodila celému náměstí. Nemístná stavba pomníku, jak s velkou pompou zrozená, tak zase tiše skonala. Velký vzor i pro dnešní tvůrce – i architektky.

Tuto nezvykle rozsáhlou přemyslovskou apoteózu vytvořil jeden z tehdy nejpřednějších figuralistů, rodák ze selského statku v Bystřici u Brna, malíř a později sochař

Jakub Obrovský (1882–1949), profesor pražské Akademie. Pro jedny kritiky, v čele s Jaroslavem Pavelkou, byly jeho práce, zejména akty, „měkce modelované, vládné, s melodickou linií“, přirovnávány k „druhu mánesoivskému“, když současně u druhých, v čele s F. X. Šaldou – o jehož zákulisních vztazích se ledacos šušovalo, na ní nezůstala nit suchá. Z Obrovského dílny vyšla například mimo jiné podobizna velké obhájkyně Rukopisů Renaty Tyršové-Fügnerové (1854–1937), brzy na to ještě busta Josefa Mánese a Přemysla Oráče.

Rozpomeňme se znovu na Čapkovy řádky, v nichž popisuje, jak mu Masaryk odpověděl na otázku „co dělal v devadesátých letech: ‚Chyby ...‘ a tím považoval věc za vyřízenou.“ [2]

*Portrét Renaty Tyršové-Fügnerové
od Jakuba Obrovského*

Poznámky

- [1] Klímek A.: *Boj o Hrad 2. Kdo po Masarykovi?* Praha, Panevropa 1998, str. 130 n.
- [2] Čapek K.: *Hovory s T. G. Masarykem.* (Spisy K. Čapka, XX.) Praha, Československý spisovatel 1990, str. 350.
- [3] Karlík J., Seykora V.: *Rukopis králové-dvorský a zelenohorský.* Praha, Rukopisný fond vědecký 1936.
- [4] Klímek A.: *op. cit. [1]*, str. 159.
- [5] *Přítomnost*, roč. 5., č. 6 z 16. února 1928.

Recenze

Lubomír Sršeň: Příspěvky k poznání osobnosti Václava Hanky. Sborník Národního muzea v Praze, řada A–Historie, sv. 63 (2009), čís. 1–4, 168 s.

Nejnovější hankovská studie PhDr. Lubomíra Sršně, pracovníka Národního muzea, přináší pět příspěvků k lepšímu poznání osoby Václava Hanky, jehož osobnost a význam pro českou literaturu a kulturu jsou dosud poznány jen velmi málo a jsou obvykle nahlíženy černobíle. V prvním příspěvku autor přináší přehled literatury o Václavu Hankovi a konfrontací dobových zpráv vytyčuje jeho osobnostní profil,

včetně některých jeho negativních vlastností. Velmi zajímavá je i kapitola věnovaná Hankově vzhledu, umožňující čtenáři získat představu i o způsobu a změnách Hankova odívání. Druhý příspěvek autor věnoval ikonografii Václava Hanky, zejména dosud málo doceněným Machkovým portrétům manželů Hankových. Autor předkládá originální hypotézu o postupné proměně Hankova portréту doplňováním a přesunem Hankových vyznamenání, která je názorně ilustrována náčrtý. Třetím příspěvkem je originální katalog všech dostupných zobrazení Václava Hanky, včetně identifikace autentických Hankových portrétů, doplněný bohatou obrazovou přílohou. Ve čtvrtém příspěvku se autor pokouší o spojení Václava Hanky s renesanční miniaturou Václava Hanků ze Želetavy. Sršňova hypotéza o Hankově účasti na přemalbě renesanční miniatury na portrét Hankova možného „předka“ Václava Hanků ze Želetavy není dostatečně průkazná – sám autor uvádí, že Hanku nelze s miniaturou přímo spojit, a není ani zcela jisté, zda byla skutečně v jeho majetku.

Pro problematiku RKZ je nejzávažnější pátý autorův příspěvek, v němž věnuje pozornost problematice berlínské modři v RK, včetně naznačení možnosti změny vzhledu iniciál RK během prvních desetiletí od jeho nálezu. Znovu se ukazuje, že jakýkoliv hmotný průzkum RK se musí zaměřit pouze na rubrikace a běžné písmo, nikoliv na iniciály. Tím autor přispívá i ke kritice závěrů tzv. Ivanovova týmu, který své negativní závěry o stáří RK postavil mimo jiné na iniciálech rukopisu.

Celkově lze práci PhDr. Lubomíra Sršně hodnotit jako velmi zdařilou, rozhodně přispívající jak k poznání osobnosti Václava Hanky, tak problematiku Rukopisů.

KAREL NESMĚRÁK

Item plutes at alios libros. Knihy kláštera Teplá ve fondech Národní knihovny České republiky. Galerie Klementinum 1. října 2009 – 10. ledna 2010.

Výstava zpřístupňující vzácné části fondu rukopisů, prvotisků a paleotypů který v letech 2006–2008 zakoupilo Ministerstvo kultury ČR z historické knihovny premonstrátského kláštera v Teplé a následně předalo do správy Národní knihovně ČR.

Výstava je rozdělena do etap odrážejících historický vývoj kláštera a formování a růst klášterní knihovny, jež patří mezi nejstarší, největší a nejcennější klášterní knihovny v Čechách. Představuje především latinské rukopisy liturgické, z oblasti církevního práva a historie. Kromě knižních exponátů jsou vystaveny i archivní materiály, podobizny tepelských opatů nebo tzv. Hrozatova mísa, památka na zakladatele kláštera. Bohužel žádné české rukopisy knihovna neobsahuje. Přesto si tato výstava zaslouží pozornosti milovníků středověkých rukopisů.

K výstavě byl vydán i stejnojmenný katalog s mnoha kvalitními, barevnými reprodukcemi vystavovaných rukopisů a dalších objektů.

KAREL NESMĚRÁK

Členské zprávy

Ing. Milan Ogoun

28. leden 1921 – 31. březen 2009

Těžko psát v minulém čase o někom, s kým jsme sedávali po deset let na pravidelných schůzkách Společnosti.

Opustil nás šest týdnů po svém bratru Lubošovi, vynikajícím tanečníkovi a choreografovi Národního divadla. S nimi současně odešli poslední aktivní účastníci heydrichiády.

Starší pamětníci je stále vidí před sebou také jako vzorné atlety. Luboše, mimo jiné, svého času držitele nejlepšího výkonu ve skoku vysokém a Milana, dlouholetého rekordmana a nenahraditelného člena národního mužstva v běhu na čtyři sta metrů.

Vzpomínáme dále.

Luboš, o dva roky mladší, je po válce v rozepři s tehdejším ministrem Zdeňkem Nejedlým a odsunut do Brna. Milan rukuje na vojnu do Berouna, aby zde po dva měsíce sloužil s našim budoucím předním jazykovědcem Juliem Endersem; pak, po odchodu do civilu, z politické zášti ztratil svoje zaměstnání.

Ale s duchem Rukopisů se setkal již jako sextán na malostranské reálce Jana Nerudy. Byl totiž přistižen svým profesorem češtiny Antonínem Frintou při četbě pod lavicí, kde sledoval sportovní stránku Poledního listu. Deník měl tehdy – mimo jiné – kulturní rubriku, v níž bývala pravidelně jednou týdně věnována část stránky i otázce Rukopisů. Přitom češtinář Frinta, jak známo, patřil mezi nejsvěpější teoretiky jejich odpůrců. Budoucí profesor Filozofické fakulty UK zde zřejmě nebral ohled na současné dvoustranné zájmy budoucího dlouholetého kapitána SK Slavia, protože svému nehodnému žáku tu spíše přisoudil jenom zájmy jazykozpytné. Milan obdržel na pololetním vysvědčení z mravů dvojku (tedy se snad nazývaly „uspokojivé“). Byla to u něj, jako premianta, jediná dvojka, kterou kdy bylo jeho vysvědčení znehodnoceno.

Potřetí zůstal již Rukopisů neochvějně věren, a to od přelomu tisíciletí až do dneška, kdy jeho židle zůstala trvale opuštěná. To společně s námi usiloval s mimořádným zájmem o návrat Rukopisů do postavení, které jim po právu náleží ...

RED.

Zpráva o XVI. řádné valné hromadě České společnosti rukopisné

Šestnáctá řádná valná hromada ČSR se uskutečnila v sobotu 25. dubna 2009, na již tradičním místě v salóнку restaurace U Pešků v Národním domě na Vinohradech. Valné hromady se zúčastnilo šesnáct členů ČSR.

Program valné hromady byl zahájen ve 13:10 předsedou Společnosti Dr. Karlem Nesměrákem, který po úvodním slovu přednesl *Zprávu o činnosti ČSR za rok 2008*. Následovala *Zpráva o Knihovně ČSR za rok 2008*, podaná knihovníkem Společnosti Ing. Jaroslavem Gaganem a konečně *Zpráva o finančním hospodaření ČSR za rok 2008*, přednesená Mgr. Danu Mentzlovou, jejíž správnost potvrdil revizor Společnosti Ing. arch. Radomil Šolc. Ke zprávám Výboru ČSR nebylo připomínek.

Za nového člena společnosti byl přijat pan Zdeněk Šutera ze Zlína. Na období 2009–2011 byl zvolen Výbor ČSR ve složení:

- předseda: RNDr. Karel Nesměrák, PhD.
- jednatel: Ing. Jiří Urban
- knihovník a archovář: Ing. Jaroslav Gagan
- pokladník: Mgr. Dana Mentzlová
- revizor: Ing. arch. Radomil Šolc

V odborné části valné hromady byly předneseny některé drobné příspěvky, a diskutována otázka uspořádání ankety ke 40. výročí vydání sborníku *RKZ – Dnešní stav poznání*.

Šestnáctá řádná valná hromada ČSR byla ukončena v 17 hodin. KAREL NESMÉRÁK

Zpráva o Knihovně a archivu ČSR za rok 2008

Knihovna České společnosti rukopisné v roce 2008 získala pouze jeden nový svazek, který daroval Ing. arch. Radomil Šolc. Rovněž počet výpůjček výrazně poklesl. Knihovna naší Společnosti nyní disponuje celkem 649 svazky. V tom je obsaženo 270 svazků zapůjčených z Archivu hl. m. Prahy (kde je uložena naše historická knihovna), dále 228 svazků zakoupených nebo darovaných po obnovení činnosti ČSR, 106 svazků Perkovy knihovny a 45 svazků Barašíkovy knihovny.

Archiv ČSR je deponován v krabicích v knihovně; obsahuje registrace, stanovy, protokoly z valných hromad, zápisy ze schůzek a akcí, došlou korespondenci a účetní doklady.

JAROSLAV GAGAN

Nové číslo účtu ČSR a pomněnka k placení členských příspěvků

Výbor ČSR oznamuje všem členům změnu čísla bankovního účtu Společnosti. Nové číslo účtu je: **223 260 897/0300**

Zároveň si dovoluujeme připomenout členům jejich povinnost uhradit členské příspěvky, které jsou jediným řádným příjmem naší Společnosti a slouží zejména k hrazení výdajů za vydávání Zpráv ČSR a rozšiřování spolkové knihovny. Roční členské příspěvky jsou již řadu let v nezměněné výši, tedy:

- výdělečně činný člen: 200 Kč
- studující, důchodci, nezaměstnaní: 100 Kč.

Členské příspěvky lze uhradit třemi způsoby:

1. bankovním převodem na účet ČSR u Československé obchodní banky, účet číslo: 223 260 897/0300;
2. poštovní poukázkou na adresu pokladníka ČSR: Mgr. Dana Mentzlová, U Zvoničky 45, Mirošovice, 251 66 pošta Senohraby;
3. osobně pokladníkovi ČSR na každé schůzce a akci ČSR.

Dary a dobrovolné vyšší členské příspěvky jsou vítány.

DANA MENTZLOVÁ

Drobné zprávy (leden – září 2009)

- Časopis Respekt (2/2009) uveřejnil článek Bány Procházkové o České společnosti rukopisné s názvem: *Dlouhá cesta za pravdou. Bojovníci za pravost slavných rukopisů se nevzdávají ani 190 let poté.*
- Český rozhlas, rádio Leonardo odvysílal 20. ledna 2009 pořad *Tajemství Rukopisů stále živé?*, v němž hovořil Martina Štolla s historikem umění Dr. Lubomírem Sršněm o jeho práci v Národním muzeu.
- Krkonošský deník (21. února 2009) přinesl zprávu o zrušení smlouvy mezi městem Dvůr Králové a královédvorským děkanstvím o zpřístupnění rukopisné kobky a věže kostela sv. Jana Křtitele. Jak budou zajištěny prohlídky pro veřejnost, zatím není jasné. „Před dvěma roky, při rekonstrukci kostela, byla zcela nově upravena kobka na kůru, kde byl nalezen Václavem Hankou Rukopis královédvorský. Ať už byl nebo nebyl pravý, významně se zapsal do českých dějin i kultury. Nová expozice připomíná jeho přínos pro české obrození i osudy jeho objevitele. Věž kostela je

jednou z mála atraktivit města, která může přitáhnout turisty“, napsal Bedřich Machek.

- Na webu (<http://ekonom.ihned.cz>) byl publikován článek Alice Olbrichové *Poklad zvaný kniha*. Obsahuje popis nejvýznamnějších českých knih (Strahovský evangeliář, Jenský kodex, Budyšínský rukopis, Jistebnický kancionál, ad.) a také je tam kapitola *Hanka stále vzrušuje*. Autorka napsala: „„Objevil“ do té doby dva neznámé rukopisy z Králova Dvora a Zelené Hory. Podvrhy s názvem RKZ zaměstnávaly řadu odborníků. Polemiky kolem rukopisů trvají dodnes. V roce 1968 zpracovali čeští odborníci novou studii o rukopisech, ale vydat tiskem se jí podařilo až po roce 1989. Obsah nově objevených faktů byl příliš choulostivý na to, aby mohla studie vyjít v dobách normalizace.“
- Člen České společnosti rukopisné Prof. Z. F. Daneš přednesl 27. dubna 2009 v Národním muzeu v Praze přednášku *Rukopisy králové-dvorský a zelenohorský: ani středověká památka, ani podvrh?*.
- Člen České společnosti rukopisné Dr. Karel Nesměrák přednesl 21. května 2009 na půdě České společnosti chemické přednášku *Historie a perspektivy hmotného průzkumu RKZ*.
- Nakladatelství Paseka vydalo šestnáctou hru autorů Cimrman, Smoljak, Svěrák: *České nebe*. V úvodním semináři je kapitola nazvaná *Rukopisné padělky*.
- Divadlo Husa na provázku v Brně v pondělí 8. června 2009 naposled uvedlo hru *Rukopis královédvorský* v režii Evy Tálské.
- Časopis FÓRUM – inzertní a zpravodajský měsíčník regionu Blovicecko a Nepomucko (15/2009) otiskl článek Pavla Motejíka *Rukopis královédvorský a zelenohorský (RKZ), jak určit jejich stáří?*, kde popsal tzv. Augerovu scanovací mikroskopii, exaktní metodu datování stáří inkoustu na pergamentu.
- Na webové stránce moravského básníka Miroslava Fišmeistera (<http://www.fismeister.eu/>) byl publikován článek *RKZ – teorie Ivana Wernische*.
- Galerie Špálova na Národní třídě v Praze uspořádala v říjnu výstavu *Historická práce*. Jedna z vystavených prací má spojitost s Rukopisy, autorem je výtvarník Pavel Sterec.
- Člen České společnosti rukopisné Ing. Jiří Urban přednesl 23. září 2009 ve společnosti pro záchranu kulturních hodnot Paměť přednášku *Rukopisy zelenohorský a královédvorský a jejich hmotný průzkum*.
- Časopis Vítaný host (3/2009), čtvrtletník příznivců Plzeňského kraje, otiskl článek Jiřího Urbana *Rukopis zelenohorský včera a dnes*.
- Časopis Rozrazil (29/2009) otiskl článek Karla Neměráka *Zelenohorský kryptogram aneb geniální podvod?*

Česká společnost rukopisná

Česká společnost rukopisná je občanské sdružení, jehož posláním je vědecké bádání a popularizace poznatků o staročeských rukopisech, především však řešení sporných otázek kolem Rukopisů královédvorského a zelenohorského a památek s nimi spojených. Společnost byla založena roku 1932, aby naplnila slova Pavla Josefa Šafaříka:

My, Čechové, nemáme, bohužel, žádného spojení, žádného centrum, žádné České společnosti, žádných mužů, kteří by peněz a pár let na to obětovati mohli a chtěli, by to vše sebrali. Měla by se ta obrana našich památek sebrati, stará i nová, neboť již mnoho psáno, co by také ku vysvětlení přispělo. Nová i stará: nebo ten spor není nový.

Členy České společnosti rukopisné byly takové osobnosti jako světoznámý antropolog Prof. Dr. Karel Absolon, fyziolog a dvojnásobný rektor Univerzity Karlovy Prof. Dr. František Mareš, astronom František Nušl, právník a senátor Dr. Václav Perek, chemik Prof. Dr. Viktorin Vojtěch, chemik Ing. Karel Andrlík a další. Společnost trvala přes dvacet let až do vynuceného rozchodu roku 1952.

V roce 1993 byla Česká společnost rukopisná obnovena a od té doby opět sdružuje obránce a přátele RKZ. V současnosti spočívá činnost společnosti především v samostatném vědeckém bádání a popularizaci problematiky RKZ. Společnost vydává dvakrát ročně vlastní časopis *Zprávy České společnosti rukopisné* a každý měsíc pořádá pravidelné pracovní schůzky. Pro veřejnost organizuje společnost přednášky, exkurze a výstavy.

Česká společnost rukopisná spravuje i internetové stránky věnované RKZ, které představují v současné době nejobsáhlejší zdroj informací o Rukopisech:

<http://kix.fsv.cvut.cz/rkz/>

Chcete-li se o České společnosti rukopisné dovědět více nebo se stát jejím členem, kontaktujte nás:

Česká společnost rukopisná

Jugoslávských partyzánů 21, 160 00 Praha 6

e-mail: rkz@kix.fsv.cvut.cz

IČO: 49280180

Česká společnost rukopisná (založena 1932)

Jugoslávských partyzánů 21, 160 00 Praha 6

e-mail: rkz@kix.fsv.cvut.cz

IČO: 492 801 80

Bankovní spojení:

ČSOB, č. ú.: 223 260 897/0300

WWW stránky o RKZ:

<http://kix.fsv.cvut.cz/rkz/>

WWW stránky ČSR:

<http://kix.fsv.cvut.cz/rkz/csr/>

Elektronická konference o RKZ:

rkz-l@kix.fsv.cvut.cz

Zprávy České společnosti rukopisné

ISSN 1213-9033

Řada VII, číslo 3, vyšlo: 28. října 2009.

MK ČR E 13420.

Vydává Česká společnost rukopisná, Jugoslávských partyzánů 21, 160 00 Praha 6.

E mail: rkz@kix.fsv.cvut.cz. On-line přístupno na <http://kix.fsv.cvut.cz/rkz/csr/>.

Vychází nepravidelně, nejméně dvakrát ročně. Rediguje RNDr. Karel Nesměrák, Ph.D.